

Учените доц. г-р Ростислав Бекчиев, доц. г-р Николай Симов, доц. г-р Марио Лангуров от Природонаучния музей и доц. г-р Ивайло Дегов от Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания се върнаха от експедиция във Виетнам, където правиха теренни проучвания на планините Там Дао и Фансипан в търсене на нови видове насекоми и охлюви. Научната експедиция се организира по покана на проф. Ву Ман и се финансира от Ханойския педагогически университет. Учените от двете страни са обсъдили и конкретни планове за дългосрочно сътрудничество при изследванията на флората и фауна на Виетнам. Това е втора експедиция в този район, първата е била преди 5 години по идея на г-р Петър Берон, чийто ученик е проф. Ву Ман.

Зина СОКОЛОВА

Първата експедиция е относително кратка и е основно в Южен Виетнам, чиято територия е доста равна и ниска. Част от програмата е запълнена с много срещи с виетнамски учени. Другата част е работата на терен, като се използва ръчният метод на събиране на насекоми. Това включва пресяване на почва, обръщане на камъни, както и косене на растенията с ентомологичен сак. Хората го оприличават на кепче, но няма нищо общо, макар че така изглежда, обясняват учениците. Те успяват да съберат много интересни неща, но сравнително малко като обем. Затова решават да направят втора експедиция и пак се свързват с проф. Ву Ман.

„Целта на сегашната експедиция е да изследваме Северен Виетнам, където е планинската част на страната, и да разширим методите за събиране на насекоми и безгръбначни животни – казва доц. Николай Симов. – В подобна експедиция се опитваме да съберем колкото се може повече насекоми, максимално много материал, който се раздава и на други колеги. Това допринася за повече научни резултати. А Виетнам, като цяло, е много слабо изследван. Със сигурност ще имаме нови видове, които ще опишем. На миналата експедиция открихме два нови вида – охлюв и бръмбар.“

Учените използват т.нар. стационарни методи – поставят се различни видове капани, които работят през цялото време. И улавят всичко, което се движи по въздух и вода и минава покрай тях.

„Мнозина смятат, че работата на терен е забавление. Но не е така, това е много сериозна работа – пояснява доц. Бекчиев. – И сега във Виетнам теренът беше непознат, доста труден на места, особено за европейци, които са доста по-едри от местните жители.“

Изследователите се движат по изключително тесни пътеки, като на едно място пътеката просто пропада в дъре заедно с част от екипа. Планините се различават от нашите и преди всичко са много по-стръмни. Трябва много да се внимава, като се ходи из тях, защото теренът е много податлив на свлачища, такива има и без човешка намеса.

„Пътеките са по една педя широки, което за един виетнамец е добре. Те са по-дребни, като всички азиатци, изключително жиливи – допълва доц. Бекчиев. – Но за нас тези пътеки се оказаха много тесни, особено когато е кално и си заобиколен от растения, за които не можеш да се хванеш, защото може да бодат, да те опарят. Местните много се забавляваха с нас.“

В крайна сметка, се разминават без сериозни инциденти, но понякога се движат из места с доста растителност и трябва да си проправят път с помощта на местни хора, които я изсичат, за да могат да минат.

За учените е много интересно и самото местообитание на животните. Важно е да се опише къде точно се срещат дадени екземпляри – в кое растение или гнило дърво.

Събраните насекоми се съхраняват, като се напръскват с фиксатори или се слагат в спирт, някои се поставят между меки тъкани. Методите за препарирането им също са най-различни. Някои остават в спирт, други се набождат с ентомологични игли. Идеята е насекомото да се препарира така, че да се вижда лесно най-голяма част от тялото, което служи за определяне на морфологичните белези на съответния род, вид. „Характерно за работата с безгръбначни животни, когато се събира материал на терен, е, че малко от групите могат да бъдат определени веднага – пояснява доц. Ростислав Бекчиев. Знаем какви бръмбари са най-общо. Но за по-точното им определяне трябва да се разгледат под микроскоп, защото това са много дребни животни. Работим с насекоми по 2 – 3 мм, дори и по половин милиметър.“

На въпроса какви опасности крие джунглата, изследователите са категорични, че опасностите в джунглата са същите като в нашенската гора. И правилата за безопасност – също: да се внимава къде стъпва човек, за какво се хваща.

По време на дъждовния период във Виетнам пиявиците ваят от дърветата. Ако ви ухапят, мястото на ухапването кърви по-дълго, тъй като тези животни отделят хепарин. При това виетнамските са доста по-дребни от нашите. Изненада са ижилещите мравки, за разлика от българските, които са безобидни.

„В първия момент е доста шокиращо, защото нашите не жият – казва доц. Лангуров, изпитал лично жилото на виетнамска мравка. – Не си свикнал да се пазиш от мравки, а ухапването е доста болезнено.“

Изследователите са доволни, че виждат неща, които познават само от книгите. Много им харесват гнездата на дървесните жаби по стволите на дърветата. Те приличат на бяла пяна, която виси от клоните.

По-сериозната част за учените започва сега, в България. Трябва да се изследва и определи всеки екземпляр. Дори да няма нови видове за науката, част от материала може да е полезен при изследвания за филогенезата на дадени групи, за техните биологични особености, за молекулярната структура на техния генетичен материал.

Втората част от посещение-

На лов за насекоми във Виетнам

Наши учени участват в експедиция за проучване на северната планинска част на азиатската държава

Доц. Симов (вляво) и доц. Лангуров (вдясно) по време на изследвания на терен в планинска местност в Северен Виетнам

то във Виетнам е за срещи в различни университети, където нашите учени изнасят лекции на интересни теми, като природозащита, за това къде могат да се използват охлювите, както и кратка история на розодобива и производството на розово масло в България. Какви са перспективите и възможностите в този отрасъл заради големия интерес към темата от страна на домакините. Розата е култ навсякъде във Виетнам и в Азия, подчертават родните учени.

„Тези срещи помагат за установяване на бъдещи връзки с колеги, с които можем да работим – подчертава доц. Симов. – Важно за изследването на дадена територия е да са ангажирани и местни хора, които да следят какво става в останалата част от годината, тъй като ние отиваме там за кратко. Сътрудничеството с колегите ни от Виетнам е много полезно.“

Виетнам е три пъти по-голям от България като територия. До 70-те години някои райони в страната са почти напълно недостъпни и не са проучени. Дори в миналото, в колониалния период при французите много малка част от страната е достъпна за изследвания. Голям проблем според нашите изследователи е, че природата там изчезва. Изсичат се огромно количество дървета. А изсече ли се една гора, практически няма как тя да се възстанови. Това води до отмиване на почвите, до наводнения и свлачища. И ако не се направят усилия да се изследва тази природа, ще изгубим много.

„Виетнам е много модерна

Екипът учени има идея да проучат какво се случва с биоразнообразието след неговото брутално унищожаване – например по време на война. Бойните полета след Първата световна война са били като лунен пейзаж – например Доуранските позиции. Сега там вече има гора, но как се е възстановила, е загадка.

„Интересно е да се разбере какво биоразнообразие съхранява подземните структури – казва доц. Симов. – Същото може да изследваме и във Виетнам. Там има тунели, използване на дефолианти за обезлистяване на дърветата, химически вещества, напалм. Практически унищожени места. Хората са оцелели, криейки се под земята. Сега на едно такова място е техният национален паметник, джунглата се е възстановила напълно, има огромно биоразнообразие, което не може да се види в съседните урбанизирани райони. Как е станало това възстановяване, до каква степен природата е успяла да възстанови мястото. Какви групи организми са се приспособили. Това е научно поле, в което можем да работим заедно с колегите от Виетнам.“

дестинация за научни изследвания. Те поддържат връзки с Китай, Япония, Австралия, дори със САЩ – казва доц. Бекчиев. – Виетнамските учени се опитват да съберат знания откъдето могат, защото имат желание да учат. От много време не бях виждал студенти, които искат да знаят. У нас масово студентите нямат хъс да учат. Разбира се, има и изключения. Там е обратното. Малко им купат все още езиците. Хубавото е, че имат желание да работят и с български учени, благодарение и на нашия домакин, който е завършил в България.“

Учените си спомнят и за забавни случаи от двете пътувания до Виетнам. При предишната експедиция попадат на места, където живее народност, при

която има матриархат. Водещи са жените, те са тези, които си избират съпруг. Как става това? Когато жена от тези райони реши да се омъжи, тя избира жених и заедно с приятелките си го отвлечат на подходящо място, където тя остава с него, докато не забременее. Ако не забременее, търси друг съпруг. „Единият ни колега е по-дребен на ръст и се шегувахме с него да не се отдалечава, че могат да го отвлечат,“ спомня си доц. Симов.

И още нещо любопитно – във Виетнам се хранят само с прясна храна. Не употребяват нито замразена, нито от предишния ден, разказва доц. Лангуров. Нямали са хладилници в миналото и затова са добили такива здравословни навици.